საქართველოს ნაციონალური პარტია.

კლდე

კვირა
მარტის 21.
(მარტის 8)
1920 წელი
№ 12
ფასი 4 მ. ნ.

გაზეთი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს სოფლის მეურნეთა და მიწის მესაკუთრეთა ინტერესებს

„კ ლ დ ე“

ხელის მოწერა და განცხადებანი მიიღება დილის 10 საათიდან 3 საათამდე.

გაზეთის ფასი წლის დამლევამდე 200 მან.

მისამართი რედაქციის: დამფუძ. კრებ. ქ. № 5.
რედაქტორის: წყნეთის ქ. № 17.

ტელეფონი 22.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

რ. გაბაშვილი ბათუმის ბედზე
კახუხოვის შესახებ (პალატის განაჩენიდან)
„კოსმოსის“ შესახებ (დამფუძნ. კრებაში)
გორიდან (კორესპონდენცია)
ახალციხის სენატორული რევიზია
სტუდენტთა საზოგადო კრებაზე (ვ. ნემსაძის წერილი)

უკანასკნელი ცნობები

27—29 (14—16) მარტს შესდგება

დამფუძნებელი კრების დამატებითი არჩევნები

ა ფ ხ ა ზ ე თ შ ი

გომბორის რაიონის ხევსურთა სოფლებში ს. წყნეთში, თფილისის 50 უბანში და სხვ.

მოუწოდებთ ყველა ჩვენს თანამოაზრეთ:

მიეცით ხმა ეროვნულ პარტიას

№ 8

რომლის სიაში არიან

დამფუძნებელი კრების წევრი გრ. ვეშაპელი. პარლამენტის ყოფ. წევრნი: შალვა ქარუმიძე, დავით ვაჩნაძე, რევაზ გაბაშვილი, მიხეილ მაჩაბელი დიმიტრი ჯავახიშვილი; ექიმი მიხეილ იმხნელი და სხვანი.

ბათუმის ბედზე

ბათუმის დაკარგვა დიპლომატიურის გზით არა ნაკლებ სავალალო სამძიმოა საქართველოსთვის, ვიდრე მისი დაკარგვა სამარცხვინო იყო საომარი წესით. მაგრამ მაშინაც და ეხლაც ყველაფერი ბრალდება „ობიექტურ პირობებს“.

ჩვენ ვიცით, რომ საქართველო უბათუმოდ, სირცხვილეული, თავმოჭრილი იქნება ყოველთვის და მისი პორტოფრანკოდ გამოცხადება ან სხვისი ხელში გადასვლა ნიშანია ჩვენი სამშობლოს ეკონომიური, სტრატეგიული, პოლიტიკური და ყოველგვარი დაქვეითებისა და დაცემისა.

ვინც უნდა იჯდეს ბათომს, პატარა, გამოგონებული „აჭარისტანი“, თუ დიდი „ანტანტა“, საქართველო ყელში წაჭერილს დაემსგავსება და მისი ბედის ტრიალი წაღმა თუ უკუღმა იმ შარა გზის მეკობრის ხელში იქნება, რომელიც ბათომს დაეპატრონება საქართველოს გარეშითად. ამ მხრივ, ჩვენთვის, ქართველებისათვის, ბათომის ო ლ ქ ი ს დაჭერა არა მარტო არ გამოისყიდის თვით ბათომის დაკარგვას, არამედ უფრო გააძნელებს ჩვენს მდგომარეობას, რადგან ზედმეტ სამმართველო, სამხედრო და სხვა ხარკებს გამოიწვევს. ეს მით უფრო საფიქრებელია, რომ ბ-ნ საგარეო საქმეთა მინისტრის განცხადებით ჩვენი ჯარი ინგლისის სარდლობას ექვემდებარება ბათომის ოლქში.

ჩვენმა დღევანდელმა მთავრობამ ორჯელ დაკარგა ბათომი: პირველად, როცა ოსმალეთს შეებრძოლა არა იარაღით არამედ ცარიელა „ენტუზიაზმით“ და ფახაფუხით სასირცხო დაღი დაასვა ჩვენს „დემოკრატიას“ და მეორედ ეხლა, როცა, ჩვეულებისამებრ, დაიგვიანეს და ჯარი არ შეიყვანეს (ან უკეთ რომ ვსთქვათ ვერ შეიყვანეს, თუმცა ბრძანებაც გასცეს) ბათუმში. უხეირო დიპლომატის გზით აქა და უფრო საზღვარ გარედ ხომ მთლად ვერაფერი გააწყვეს.

და ხალხის დემონსტრაციები, ბუნებრივი, თუ საგანგებოდ მოწყობილი საპროტესტოთ,—იგივე მეთოდის გამომჟღავნებაა, როგორც ბათომის პირველ დაკარგვისას. იმ განსხვავებით რომ ჩვენს მთავრობას არ ესმის რომ ეს პროტესტია მისი დამარცხებისა და რომ იგი თავის ალაგს არ არის. და თუ მასა აქვს პოლიტიკური სინიდისი ან სამინისტრო თავმოყვარეობა, ის უნდა გადადგეს, როგორცა ხდება ყველა ევროპიულ სახელმწიფოში;

რ. გაბაშვილი.

პალატის განაჩენიდან კახუხოვის საქმეზე

(სესიაშვილის ქრთამის შესახებ).

„...სასამართლო პალატას ამ საქმეში [illegible] დამტკიცებულად, რომელსაც აქვს მნიშვნელობა [illegible] გადასაწყვეტად; [illegible] კახუხაშვილისაგან 4000 მანეთი [illegible], რასაც უკანასკნელი [illegible]. ამ ფულის [illegible] ახსნა კახუხაშვილმა [illegible] იმ შიშით, რომელმაც შეიპყრო სესიევი, რომელსაც სპირტის დაღვრის გამო მოსალოდნელი იყო ოქმს შეუდგენდნენ და მისცემდნენ პასუხის გებაში. ეს ფული მიცემული მილიციის უფროსს [illegible]. რისთვის იყო ეს ფული მიღებული? ის იყო მიღებული სასარგებლოთ სოც. დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტისა და მილიციის ზოგ მოსამსახურეთა დასაჯილდოებლად.

სესიევის მოქმედების სუბიექტიური და ობიექტიური ნიშნები სრულ საბუთს აძლევენ პალატას, რომ ამ მოქმედებას უქნას კვალიფიკაცია, რომელიც აღნიშნულია 376 მუხ. სასჯელ. დებულებაში. რაც შეეხება კახუხაშვილის მოქმედების კვალიფიკაციას, უნდა აღინიშნოს, რომ სუბიექტიურათ მას მიერ 4000 მან. აღებაში, [illegible] არ ჰქონია პირადი ანგარიში, რაც დამტკიცდა იმით, რომ მან ფული მისცა საოლქო კომიტეტს და აჩუქა მოსამსახურეებს. მაგრამ ფულის მიღება, რომელიც, კახუხაშვილის აზრით, [illegible] ლი საშუალება იყო სესიევისთვის, რომ არ [illegible], წარმოადგენს ბოროტ მოქმედებას თუნდაც მიღებული ფული კანონიერი მიზნისთვის ყოფილიყოს გადაცემული.

[illegible] მართლა სესიევს სპირტი თუ მან [illegible] და, ეს გამორკვეული არ არის. მილიციის უფროსს ჯერ უნდა გამოეძია სესიევის საქმე და ვინაიდან მან იგი არ გამოიძია, ვეშაპელსაც და ყველასაც შეეძლო ეფიქრა, რომ 4000 მან. საშუალებით გამოწვეულ მილიციის უფროსის უმოქმედობით, ბოროტმოქმედება არ იქმნა გამორკვეული. იმ გარემოებას რომ კახუხაშვილმა ფული გადასცა კომიტეტს ან მოსამსახურეებს საჩუქრათ, მნიშვნელობა არა აქვს, ვინაიდან მის [illegible] ბოროტმოქმედება და კახუხაშვილის პოლიტიკური მოწინააღმდეგე რედაქტორ ვეშაპელს მიეცა კანონიერი უფლება [illegible], მით რომ ვეშაპელს ის მომენტი საქმისა, რომ 2000 მან. გადეცა სოც. დემ. კომიტეტს, [illegible] გარემოება გამოიყენოს და განაცხადოს, რომ სოც.-დემ. მილიციის უფროსმა პარტიის ნივთიერ გაძლიერებისათვის ბოროტმოქმედებით აიღო ფული. ასევე იტყოდა სოციალ დემოკრატი თუ მილიციის უფროსათ იქნებოდა ეროვნული პარტიის წევრი ვეშაპელი და ისიც ასე მოიქცეოდა და ამ საქმიდან აშკარად გამომდინარეობს ის, რომ მილიციის საქმედ არ უნდა იყოს პარტიის სასარგებლოთ შეკრება ფულისა თუ პარტიულ ბრძოლაში მონაწილეობის მიღება და ის საერთოთ, რომ მილიცია უნდა იდგეს პარტიის გარეშე.

შემდეგ სასამართლო პალატას მიაჩნია, რომ ახლა მოყვანილი მოსაზრებანი თუ არ არიან საკმარისნი, რომ კახუხაშვილმა [illegible] ფულის აღებით აღნიშნულ პირობებში ჩაიდინა ბოროტმოქმედება, არ შეიძლება ვეშაპელის გამტყუნება მიტომ, რომ როცა მან გაზ. „კლდეში“ თავისი ცნობები დაბეჭდა კახუხაშვილის მექრთამეობაზე 10 ნოემბერს 1918 წ., შეუძლებელია მას სცოდნოდა, რომ მიღებულ ფულს 4000 მან. კახუხაშვილმა მისცა ის დანიშნულება, რომელიც გამოირკვა და დამტკიცდა მხოლოთ პროცესის დროს. [illegible] პროცესის დროს თავის გასამართლებლათ [illegible], სენატის განმარტებით, [illegible] წამება არ შეიძლება ეწოდოს (Дѣло Дорна) ვეშაპელმა იცოდა რომ ფული იყო მიცემული, ბოროტმოქმედების დასაფარავათ, მაგრამ არ იცოდა, რომ ფული მიეცა კომიტეტს იმ დროს და იმ [illegible], [illegible], როგორც ჟურნალისტს ჰქონდა, პალატის აზრით, სრული უფლება კახუხაშვილის მოქმედებისთვის ეწოდა მექრთამეობა და იგი დაებეჭდა, რადგანაც ამ ფულის ანგარიში არ გამოქვეყნებულიყო მაშინ და არც თურმე შეიძლებოდა მისი გამოქვეყნება, მიტომ რომ კახუხაშვილმა 2000 მან კომიტეტს გადასცა როგორც შემოწირულება „უცნობისაგან“.

„კოსმოსის“ შესახებ.

(დამფუძნებელ კრებაში)

გრ. ვეშაპელის შეკითხვის განხილვის დროს, შესახებ აბხაზეთში თამბაქოს მონოპოლიის განხორციელებისა, დეპუტატმა ს. დადიანმა ასე დაახასიათა „კოსმოსთან“ დადებული ხელშეკრულობა:

„ეს ხელშეკრულება საინტერესოა ჩვენთვის იმდენად, რამდენადაც ჩვენ „კოსმოსს“ ვაძლევთ ისეთ სავალიუტო საქონელს, როგორიც არის ქვა ნახშირი, თამბაქო ხე-ტყე და სხვა; აქ აღვნიშნავ უმთავრესად საინტერესო მუხლებს სადაც შემცდარი ვართ და შეიძლება ჩვენივე ბრალით ძალიან მოტყუებულიც. ეს ხელშეკრულება დადებულია ერთის მხრივ მომარაგების მინისტრის ერაძისა და მეორე მხრივ „კოსმოსის“ წარმომადგენელ ბერიძის შორის.

ამ ხელშეკრულობის ძალით „კოსმოსს“ შემოაქვს თავისი გემით ჩვენში საქონელი, რომლიდან სამინისტრო ყიდულობს არა ნაკლებ ოთხმოცი ათასი გირვანქა სტერლინგისა (ე. ი. ოთხმოცი მილიონის ჩვენი ბონებით) საქონელს. ამაზე ნაკლების აღება არ შეიძლება, მეტისა კი მთელი დანარჩენი საქონელი კი „კოსმოსს“ შეუძლია გაასაღოს რესპუბლიკაში ბაზრის ფასებში და აგრეთვე სამინისტრო აძლევს მას უფლებას ტრანზიტისას, სხვაგან გატანისას.

მაშასადამე აქ განსაზღვრულია მინიმუმი ასაღები საქონლისა, მაგრამ მეორე მუხლის ძალით განსაზღვრულია აგრეთვე მაქსიმუმიც, ე. ი. სამინისტრო მთელი ჩამოტანილი საქონლის მხოლოდ სამოცდაათ პროცენტს იღებს ოცდათი პროცენტი კი რჩება „კოსმოსს“ ისეთი საქონლისა, რომელიც არ გვჭირდება და რომელსაც იგი თავისუფალს ფასებში ჰყიდის. ეს ოცდაათი პროცენტია ფუფუნების საგნები: სუნნელოვანი წყლები და პარფიუმერია.

აქ საინტერესო ის გახლავთ, რომ „კოსმოსი“ ამ „დაბრაკული საქონლით იძენს ჩვენს ბონებს და ამ ფულით იგი ყიდულობს ჩვენს სავალიუტო საქონელს, ე. ი. თამბაქოს.

თქვენ მოგეხსენებათ, რომ თამბაქოზე მონოპოლიაა გამოცხადებული და მტკიცე ფასები დადებული. ერთი ფუთი თამბაქო ღირს 670 მანეთად ბონებით (და ნაწილი კიდე ცოტა მეტად). რა მოხდა აქ? [illegible] რომ „კოსმოსმა“ თავისი საქონელი, რომელიც ჩვენთვის საჭირო არ აღმოჩნდა, გაასაღა სტერლინგების საბაზრო ფასებში. როდესაც ეს ხელშეკრულება დაიწერა, გირვანქა სტერლინგი ღირდა 1200 მანეთი ბონებით.

ამ ფულით მან იყიდა თამბაქო [illegible] თანხა ვალად დაედო სამინისტროს ვისაიდან ერთი გირვანქა სტერლინგი, ამ ხელშეკრულებით, უდრის ერთს ფუთს თამბაქოს და ექვსას სამოცდაათს მანეთს ბონებით, ცხადია „კოსმოსმა“ თავისი საქონელი, სტერლინგებად ნაყიდი გაჰყიდა ბაზრის ფასებში და იყიდა კი თამბაქო ორჯერ ნაკლებში.

რომ უფრო გასაგები გახდეს ეს კომბინაცია, წარმოვიდგინოთ, რომ „კოსმოსის“ ფულით ჩვენ ვიყიდეთ ერთი ფუთი თამბაქო 670 მანეთად. გავატანეთ ეს საზღვარგარედ და გავყიდეთ ორ გირვანქა სტერლინგად. (სინამდვილეში საზღვარგარეთ თამბაქო ღირს 6—7 გირვანქა სტერლინგად) „კოსმოსს“ ჩვენ იქ უნდა გადაუხადოთ ის ერთი გირვანქა სტერლინგი, რომელიც მან ბონებით (670 მან.) იყიდა მაგრამ „კოსმოსმა“ 670 მანეთი მისცა თამბაქოში, ჩვენ კი ვაძლევთ სტერლინგს, რომელიც ღირს ორჯელ მეტი დაახლოვებით, ე. ი. 1200 მანეთს. გამოდის, რომ ჩვენ კოსმოსისგან ვიყიდეთ იგი 670 მანეთად. აი. ის სასაცილო კომერცია, რომელიც გამოდის თქვენი ხელშეკრულებიდან. ჩვენ მაშასადამე. მივეცით ფირმას საშუალება გვესაღებინა ჩვენთვის უვარგისი საქონელი და ამ ფულით მას ვაყიდვინეთ ჩვენი სავალიუტო საქონელი.

აგრეთვე გთხოვთ ბატონებო, დაიხსომოთ, რომ „კოსმოსი“ იღებს 16 პროცენტს მისგან მოტანილი საქონლის ფასიდან „საწარმოო ძოგების“ სახ[ით].

მეცხრე მუხლის ძალით, თუ ნედლი საქონლის ფასების შესახებ „კოსმოსი“ და სამინისტრო არ შეთანხმდნენ, უნდა დაინიშნოს კომისია ექსპერტებისა ორივე მხრის მეთანხმებით. ეს არის ერთნაირი გარანტია „კოსმოსისათვის“, მაგრამ საკვირველია, რომ ასეთივე გარანტიები არ მოუთხოვნია სამინისტროს თავისთვის არ, მეათე მუხლში სწერია, რომ თუ სამინისტრო და „კოსმოსი“ არ შეთანხმდნენ ფასების შეცვლაში „ვალდებულია ჩააბაროს „კოსმოსს“, საჭირო რაოდენობა საკუთრად გამზადებული საქონლისა“. ასე რომ ამ მუხლის ძალით „კოსმოსს“ შეუძლია შეიძინოს საქონელი იმ ფასებში, რომელიც მას მოსწონს და არა სამინისტროს ფასებში.

შემდეგ, ბატონებო, მეთოთხმეტე და მეჩვიდმეტე მუხლის მიხედვით „კოსმოსს“ არ შეუძლია გაჰყიდოს საზღვარგარედ თამბაქო ჩვენი სამინისტროს ნებადაურთველად. ეს თითქოს ჩვენი სასარგებლო მუხლებია, ერთნაირი გარანტიაა, მაგრამ აქაც სამინისტრო დარჩა მოტყუებული, ვინაიდან მეოცე მუხლში სწერია: „თუ ორი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თვის განმავლობაში დღიდან გემის მისვლისა ნედლეულობით დანიშნულს პორტში, ნედლეულობა არ იქნა გასაღებული, მაშინ სამინისტროს მთელს ვალს ემატება ნახევარი პროცენტი ჯარიმა თვეში". ეს მუხლი სრულიად აქარწყლებს იმ ორს ჩვენს სასარგებლო მუხლს.

მე რასაკვირველია, არ ვამბობ იმას, რომ „კოსმოსი" ამას უეჭველად ჩაიდენს და მოგვატყუებს მეთქი, მაგრამ ცხადია თქვენ რაკი ხელშეკრულება დაგიწერიათ, ერთნაირი გარანტიები მოგითხოვიათ ერთმანეთისთვის და არ დგახართ ძველი ადათის ნიადაგზე, როდესაც ერთმანეთს ულვაშს აძლევდენ თამასუქების ნაცვლად. და რადგან იურიდიულს ურთიერთობას ამყარებთ ურთიერთ შორის, ამ იურიდიულს დოკუმენტს უნდა ჰქონდეს რაიმე იურიდიული ძალა.

მე ვამბობ, „კოსმოსმა" რომ მოინდომოს და იკადროს, მოხდება ის, რაც ხშირად ხდება ასეთს შემთხვევაში. ორი თვის შემდეგ „კოსმოსის" წარმომადგენელი. ჩვენს წარმომადგენელს. ეს თამბაქო არ იყიდება ამა და ამ ფასებზე მეტად. ეს ფასი ჩვენი წარმომადგენლისათვის მიღებულია და იგი არ ეთანხმება. გავიდა ერთი თვე და „კოსმოსმა" დაგვაწერა $^1/_2$% ჯარიმა, რომელიც დაახლოვებით რვაასათას მანეთს უდრის. გავიდა მეორე თვე და დაგვაწერა მეორე რვაასათასი და ამ რიგად ჩვენი წარმომადგენელი იძულებული შეიქნება დათანხმდეს „კოსმოსის" ფასს. აქ „კოსმოსს" შეუძლია შემოიჩინოს თავისი აგენტმა ეს საქონელი და „კოსმოსი" მეოროთავის მხრით ნამდვილს ფასებში გაჰყიდის. მე ვამტკიცებ, რომ ეს კომბინაცი შეუძლია „კოსმოსს", თუ მან იკადრა და თქვენი ხელშეკრულებით მას ვერაფერს უზამთ.

ამ ხელშეკრულებაში იყო მეთხუთმეტე მუხლის მცირე ნაწილი, რომელიც აგრეთვე საზარალო იყო ჩვენთვის, ვინაიდან ყოველ დღე 500 გირვანქა სტერლინგი (დაახლოვებით ნახევარი მილიონი მანეთი) შეიძლებოდა დაგვდებოდა ჩვენ, თუ „კოსმოსის" გემი ოც დღეში არ დაიცლებოდა. მაგრამ ეს თითონ სამინისტროს შეუჩნევია, უსარგებლოა იმით, რომ თითქოს „კოსმოსმა" დანიშნულს დროში ვერ შეასრულა დაპირება და დამატებითი ხელშეკრულებით ეს მუხლი მოუსპიათ. აქაც მაშ შემთხვევით გადავრჩით ბატონებო, ყოველთვის ხომ ვერ გვიხსნის შემთხვევა. ერთხელ გადავარდით, შემთხვევამ გვიხსნა, მეორედ გადავარდით,—კიდევ ბედნიერი შემთხვევა! ასე შემთხვევებზე როგორ იქნება მთელი ფინანსის და ეკონომიური პოლიტიკის დამყარება?!.

შემდეგ: მეთექვსმეტე მუხლის ძალით „საქონელი იტვირთება (ნედლი საქონელი) „კოსმოსის" ადრესით, ხოლო „კოსმოსი" აძლევს სამინისტროს, კანონისამებრ დამტკიცებულს მოწმობას, რომ ეს საქონელი ეკუთვნის სამინისტროს მაგრამ არის დაგირავებული კოსმოსთან სამინისტროს ვალის თახაში! კონოსამენტი გამოიწერება კოსმოსის სახელზე და ინახება ამ ფირმაში".

ეს მუხლი მე მაგონებს ერთს ანეგდოტს: ერთმა კაცმა ბილეთი იყიდა რკინის გზაზე, უცებ მატარებელი დაიძრა და წავიდა. მგზავრი კი არხეინად სდგას—სად გამექცევა, ბილეთი აგერა მაქვსო. (საერთო სიცილი). სამინისტროს ჰგონია, რაკი მოწმობა პიროვნებისა ხელში აქვს, იგი უზრუნველყოფილია. აქაც, თუ „კოსმოსი" იკადრებს, მას შეუძლია ეს ჩვენი ნედლი მასალა საზღვარგარედ თითონ გაყიდოს, ვინაიდან „კონოსამენტი" მის სახელზეა და საქონელიც მის ფირმაშია და ის ჩვენი წარმომადგენელი, რომელიც ამ თამბაქოს (ოცი ათასი ფუთი) გააყოლეთ, ხელცარიელი ჩამოგვივიდეთ. მერე სდიეთ „კოსმოსს". აგრეთვე, თუ საქონელი დაგირავებულია „კოსმოსთან", სჩანს საქონელი სამინისტროსია და მაშასადამე, დაზღვევის ხარჯებიც პატრონისაა. ყოველ შემთხვევაში, ვინაიდან ხელშეკრულებაში ამის გამო არაფერია ნათქვამი, „კოსმოსს" შეუძლია „სტრახოვკა" ჩვენ გადაგვახდევინოს აგრეთვე „რისკიც" სამინისტროსია, რადგან ესეც არ არის აღნიშნული და საქონელი რომ გზაში დაიღუპოს, პასუხს ვინ აგებს? რასაკვირველია ჩვენ.

მე თქვენ გთხოვეთ დაგეხსომებიათ, რომ „კოსმოსს" ჩამოტანილი საქონლის ფასიდან მიაქვს თექვსმეტი პროცენტი „საწარმოვო მოგება", მეთვრამეტე მუხლში კი არის კიდევ მის სასარგებლოდ 6 პროც. საკომისიო და 15 პროც. წმინდა მოგებიდან ჩვენი ნედლი საქონლის ფასებიდან. ერთი რომ ექვსი პროცენტი დიდი პროცენტია საკომისიოდ, მაგრამ ამას თქვენი ჭირი წაუღია. მთელი ეს ოპერაციები ბატონებო, ჩვენთვის ერთი პროცესია, ერთი ოპერაციაა, ე. იგი ჩვენ ვასაღებთ ნედლეულს. მაშასადამე პროცენტიც ერთხელ უნდა იყოს ნაანგარიშევი, აქ კი ერთნაირად თვალის ასახვევად დაუნაწილებიათ თექვსმეტი, ხუთმეტი, ექვსი პროცენტი, მაგრამ სინამდვილეში კი ოცდაჩვიდმეტი პროცენტი ერთობ დიდია.

ნეტარხსენებულ „სიბუნიონთან" ხელშეკრულების განხილვის დროს, ჩვენ დაგიმტკიცეთ, რომ არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს იმის ლადასტურებას, რომ ესა თუ ის ფირმა ინგლისურია, ვინაიდან ეს არ ავალებს ინგლისს. პასუხის მგებელი იყოს ფირმის მოქმედებისა!

მიუხედავად ამისა, ამ ხელშეკრულებაშიაც დიდის ამბით მიუწერიათ ბოლოში: „ამ ხელშეკრულების შინაარს და ფირმა კოსმოსის წარმომადგენლის ბ. ბერიძის ხელის მოწერას ამოწმებს ინგლისის კონსული ბათუმში ან ფოთში"-ო. რაო, რა გარანტიასა ჰხედავს ამაში სამინისტრო?

ამნაირად ბატონებო, ერთი სიტყვით რომ დავახასიათოთ ეს ხელშეკრულება, ეს არის ნიმუში უვიცობისა და თან ფრიად საზარალო ჩვენთვის"...

წერილი გორიდან

მეორე კვირა სრულდება, რაც გორში ჩამოვიდნენ 100 კაცი კულტურ ტეხნიკები აგრონომიული და ჰიდრო ტეხნიკური განყოფილება ჩვენი ორი ინჟინრით. მიზნათ დაისახეს გორის მცხოვრებლებისათვის ტეხნიკური დახმარება აღმოგვეჩინა და კიდევაც ვასრულებთ პირნათლათ, ვინაიდან ტეხნიკურ დახმარებას გორის მცხოვრებნი ჩვენს გარდა სრულიად მოკლებულნი იქნენ და არიან;

დავგეგმეთ მძიმე მოვალეობა; დავიყავით ნაწილებათ, შევადგინეთ მუშრანავთა რაზმი, რომელსაც ჩაქცეულ შენობებიდან გამოგვქონდა ოჯახის მოწყობილობა, სხვა და სხვა ნივთეულობა, ხორბალი და სხვა. შევიდოდით ნახვრეტ ჩამონგრეულ შენობებში, საიდანაც ყოველ წამს მოველოდით სიკვდილს. ავაგეთ ყოველ უბანში თავშესაფარი ხის შენობები, სადაც მოვათავსეთ უსახლ-კარო მცხოვრებნი. ავაგეთ საზიანის და ფოსტის დროებითი შენობები. გორის მცხოვრებნი თანდათანობით მყუდრო და მშვიდობიანურ ცხოვრებას უდგებიან, თუმც გორი და მისი მახლობელი სოფლები დრო გამოშვებულ ძრვებს განიცდიან ზოგიერთი შენობები, აქა-იქა ნახვრეტ დანგრეული ასეთი ხანგამოშვებული ძრვებით კიდევ ინგრევა. შემდგარია ინჟინერთა კომისია რომელიც დადის და არჩევს შენობების მდგომარეობას და ამოწმებს დასანგრევია თუ შესაკეთებელი. ამნაირათ გულმხურვალე შრომით და იმედებით გორის მხარებნი ეგებებიან თავის ნანგრევებს და კვლავ გულმოდგინეთ უდგებიან გორის აღდგენას.

ს. შლენტი.

სენატორის რევიზია ახალციხეში.

ა. წ. იანვრის 3 ახალციხეში ჩამოვიდა სენატორის რევიზია ბ-ნ ჯაფარიძის მეთაურობით, რომელსაც მთავრობის მიერ დავალებული ჰქონდა მოეხდინა ყველა სახელმწიფო დაწესებულებებში რევიზია.

ასეთი რევიზია გამოიწვია იმ აწეწილი დაწეწილი მდგომარეობამ და არა ნორმალურ მართველობამ, რომელიც სუფევდა და ვგონებთ დღესაც სუფევს ახალციხესა და მის მაზრაში.

რევიზიის მოსვლისთანავე ყველამ კანკალი იწყო, ყველას ფერი ეცვალა.

ვინც თავის დამნაშავედ გრძნობ არ იცოდა რა ექმნა.

მცხოვრებლებს-კი იმედი მიეცათ და ყველა გრძნობდა, რომ დადგა ჟამი მათი პირებისაგან განთავისუფლებისა, ყველამ უთუოდ მიიჩნია, რომ პირველყოვლისა გაიწმინდება ადმინისტრაცია და ყველა ფიქრობდა, რომ ახალციხე და მისი მაზრა თავს დააწევს იმ ვახკანალიას, რომელიც თვალსაჩინოდ მოსჩანდა ადგილობრივ ადმინისტრაციაში.

რევიზიის მოსვლამ ასეთი გავლენა მოახდინა დამნაშავეებზე და ასეთი იმედები დაჰბადა მასსაში.

მაგრამ, რამდენადაც მძლავრი და სასტიკი გვგონია სენატორის რევიზია, იმდენად მისი მუშაობა და შედეგები სუსტი აღმოჩნდნენ.

ვინც დამნაშავენი იყვნენ და არ დაისაჯნენ, ისინი დღეს დიდი გულით—ამაყად გამოიყურებიან და ვინც დამნაშავეების ალაგმვას და დასჯას მოელოდნენ, ისინი ერთმანეთს ეკითხებიან: რა იყო მიზანი სენატორის რევიზიისა და მიაღწია მან თავის მიზანს თუ არა?

ასეთ კითხვაზე პასუხი ერთია: რევიზიამ მიაღწია მიზანს მხოლოდ ერთ მეათედ ნაწილში, მხოლოდ ცხრა მეათედი მიზანისა, ე. ი. დამნაშავეების აღმოჩენა და დასჯა უშედეგოდ დარჩა.

რევიზიის მოლოდინში ყველა დაწესებულებამ კასა და წიგნები შეასწორ-შემოასწორა.

რამდენადაც ჩვენ ვიცით რევიზიის მნიშვნელობა მარტო კასის და დავთრების გადასინჯვაში-კი არ არის, არამედ მოსამსახურე პირთა მოქმედების გამორკვევაშია და თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ დღეს ზოგიერთი დამნაშავე, ამა თუ იმ დარგში, თავისუფლად დასეირნებს. დავი ნახავთ რომ ზოგიერთ დაწესებულებაში მხოლოდ კასის და წიგნების რევიზია მომხდარა.

ეს ასე, რომ არ იყოს მაშინ რა არის მიზეზი, რომ ის პირი, რომელიც დაწესებულებას უდგას სათავეში, აწარმოებდა და დღესაც აწარმოებს სპეკულიაციას და მიუხედავად იმისა, რომ სპეკულიაცია დაღუპავს გვიქადის, მაინც კიდევ თავის თანამდებობაზეა დატოვებული?

რა არის მიზეზი, რომ სამხედრო ინჟინერი, რომლის წყალობითაც განადგურდნენ და დღესაც განადგურებას სახელმწიფო შენობები და რომლის წყალობითაც მეორე წელიწადია რაბათის ქართველობა უწყლობით იხრჩობა და ეხლავ ინჟინერი თავის ავტომობილით ეზიდება ბორჯომისკენ ერბო კარაქს, დღესაც თავის ადგილზე ფართაშობს?

რა არის მიზეზი, რომ ქალაქის ძველი ნაწილი ისევ ნგრევის ხანაშია და დამნაშავენი თავისუფლად დასეირნობენ?

რა არის მიზეზი, რომ ის კომისარი, რომელიც სახელმწიფო ფულებს შეექცევოდა, დღესაც თავისუფალია და თავისუფალია და თავის სავარძელს არ შორდება.

რა არის მიზეზი, რომ ის კომისარი, რომელიც ძალმომრეობით ჰკრებს გლეხებში ერბო-კარაქ-ყველს და უგზავნის თავის შვილებს სპეკულიაციისთვის, დღეს ისევ მათრახით ხელში თავისუფლად ტრიალებს თავის რაიონში?

რა არის მიზეზი, რომ დიქტატორობას გვირდის შტაბის სახით ახალციხეში ბოლო არ ეღება და ეს დიქტატურა ძირს სცემს მთავრობის პრესტიჟს და ხალხში ჰბადებს გაუგებრობას?..

აღარ გავაგრძელებთ, მხოლოდ ვიტყვით, რომ ზემოდ ჩამოთვლილ მუწუკების მოშორება იყო საჭირო ჩვენი სხეულიდან, მაგრამ ეს ვაჟბატონები ძველებურად ჩვენში ნავარდობენ.

თუმცა აილაგმნენ: მოსამართლე მიქელაძე, ციხის უფროსი ჩიქოვანი, მილიციის უფროსი ხიმშიევი, განთქმული სოც. დემ. პროპაგანდისტი ბილანჩივაძე და სოც. დემოკრატების მონა—მახრის კომისარის თანაშემწე ჩაჩიბაია, მაგრამ ეს ალაგმვა წააგავს ზღვიდან ერთი წვეთი წყლის მოკლებას.

შეიძლება სენატორის რევიზიამ სთქვას, რომ მასთან მომჩივანი არავინ მოსულა, მაგრამ რევიზიას უსათუოდ უნდა ეხელმძღვანელა იმ მასალებით, რომლებიც ხშირად თავსდებოდა გაზეთებში ამა თუ იმ დაწესებულების და ადმინისტრაციის ადვირ ახსნილობის შესახებ.

ა—ლი. („ს. ს").

უნივერსიტეტის სტუდენტთა კრებაზე.

(პასუხი ბ-ნ „დამსწრეს".)

სახალხო საქმის თანამშრომელი ბ-ნი „დამსწრე" ეხება 7 მარტის სტუდენტთა საზოგადო კრებას და ქებას ასხამს სტუდენტთა გამგეობის და სარევიზიო კომისიის მოხსენებას.

თუ რის გამო იყო გამოწვეული ჩვენი ოპოზიცია, ამას მე ახლავე მოგახსენებთ: სტუდენტთა გამგეობის თავჯდომარე შალვა კიკნაძემ გააკეთა მოხსენება გამგეობის მოქმედების შესახებ, სადაც მას თავისი ქების მეტი არა უთქვამს. უმთავრესი ყურადღება მან მიაქცია სტუდენტთა სასადილოს, რაზედაც იყო მიმართული აგრეთვე ოპოზიციის მთავარი ყურადღება; როგორც ყოველ კოლექტიურ კოპერატიულ დოვლათს აქვს ჩვენში ბედათ დაწერილი, რომ ის აუცილებლათ უნდა გაიფლანგოს, ჩვენს სასადილოსაც ეს ჩვეულებრივი და მასთან აუცილებელი უბედურება სწვია.

სარევიზიო კომისიის თავჯდომარემ განაცხადა, რომ სასადილოში ანგარიშები მამაშვილურათ სწარმოებდა, ბუხგალტერიის წიგნები პირველათ სულ არ იყო, და შემდეგ თუ იყო, ძლიერ ცუდათ რასაც ბევრი უსიამოვნება მოყვა. გარდა ამისა ჩვენ დავინახეთ, რომ გამგეობის ანგარიშებსა და სარევიზიო კომისიის ანგარიშებში დიდი განსხვავება იყო, რის მიზეზიც გამგეობის თავჯდომარემ სრულებით ვერ ნათელჰყო ჩვენთვის.

სარევიზიო კომისიის თავჯდომარის მოხსენების გათავების დაიწყო შეკითხვები. მთელი სტუდენტობა ორ ბანაკათ დაიყო. ერთის მხრივ სოც.-დემოკრატები, ეროვ.-დემოკრატები და სოც.-ფედერალისტები; მეორეს მხრით სოციალ რევოლიუციონერები, სინდიკალისტები და ნაციონალისტები იყვნენ, რომელნიც გამგეობის ოპოზიციაში ჩაუდგნენ. თუ რა იყო მიზეზი იმისა, რომ ფედერალისტები ეროვნულ დემოკრატები და სოციალ დემოკრატები ასე ერთ მხარეს მიეკედლენ, იმას თანდათან დაინახავს მკითხველი.

სოც.-დემოკრატების წარმომადგენელმა აგვისტოს პირველ რიცხვებში დაკარგა 6.200 მანეთი რომელიც მან თებერვლის ბოლო რიცხვებში გადაიხადა.

ეროვნულ დემოკრატების წარმომადგენელს დაედვა ინვენტარის დაკარგვა, რომლის გადახდასაც ის სტუდენტობას პირდება.

სოც. ფედერალისტების წარმომადგენელმა დაკარგა ინვენტარი საწყობიდან და აგრეთვე მას დააკლდა ანგარიშების ჩაბარების დროს ფული, რომელიც მას დღემდე არ გადაუხდია. აგრეთვე არის ისეთი ბრალდება რომელიც ს.-ფედერალისტების ორ წარმომადგენელს და სოციალ დემოკრატების ერთს წარმომადგენელს უხდებოდა არასოდეს არ უფიქრია ისეთი შემთხვევა რომ ეს სამი პარტია ერთად გამოსულიყოს, მაგრამ როდესაც მათ წარმომადგენლებს ყველას ნებსითი თუ უნებლიეთი ბრალი ედება, ისინი წინასწარ შეთანხმებულნი ასე ერთმანეთს იცავდენ.

სწორეთ ამ საკითხების შესახებ იყო შეკითხვები ესერებისა სინდიკალისტებისა და ჩვენი გამგეობის წარმომადგენელს შალვა კიკნაძეს, იმის მაგივრათ რომ სიმართლე ეთქვა დემაგოგობდა და სცდილობდა შემკითხველის პიროვნება შეელახა. მე მგონია რომ ყოველ სტუდენტს აქვს უფლება შეეკითხოს თავის წარმომადგენელს წლის ბოლოს, თუ რა მდგომარეობაშია ის ქონება, რომელიც მთელს სტუდენტობას ეკუთვნის და ერთი წლის განმავლობაში მისთვის ქონდა ჩაბარებული. მათ წარმომადგენელთა ზოგიერთი პირები ამ ქონების ნებით თუ უნებლიეთ ფლანგავდენ და მე გონია ყოველი სტუდენტი ვალდებულია მათ ანგარიში მოსთხოვოს. მათი გამგეობის დროს სტუდენტთა სასადილოს დააკლდა 100.000 მან. მერე ინვენტარი? თუ არა ქალაქის თავის ენერგიული ზომების მიღება, საერთოთ სტუდენტთა დასახმარებლათ თქვენ ამ სასადილოს და მის ინვენტარს, ასე მდიდარს და მოწყობილს ვერ შეიძენდით და ტყუილა ტრაბახობთ რომ თქვენ ასეთი დიდი ამაგი სტუდენტებს გაუწიეთ. პირიქით იმას იძახოდით მდგომარეობა ხელს გვიშლიდაო, ჩემის აზრით არავითარი ისე აუტანელი მდგომარეობა ყოფილა. ფედერალისტების კაპრიზი 7 მარტს კრებაზე კი არ დაწყებულა, არამედ დაიწყო მაშინ როდესაც ს. დემოკრატებმა თავის წარმომადგენელი გამგეობიდან გაიწვიეს ფულის დაკარგვის შემდეგ, ეროვნულ დემოკრატების წარმომადგენელმა თავი დაანება სასადილოს ინვენტარის დაკარგვის შემდეგ; სად ბრძანდებოდა ს. ფედერალისტები როდესაც მის წარმომადგენელს ჯერ სამი ათასი მანეთის და შემდეგ 6000 მან. დაკარგვაში ბრალი ედებოდა. მათ განაცხადეს, მიუხედავათ იმისა, რომ ჩვენი წარმომადგენელი ამ ფულის დაკარგვაში არაფერ შუაშია, ჩვენ ამ ფულს მაინც ვიხდით. ასეთმა პასუხმა ვერ დააკმაყოფილა დანარჩენი პარტიები, მათ ვერ სცნეს ეს პასუხი საფუძვლიანათ და იქნა მოწვეული სამი კაცისაგან შემდგარი ინტერპარტიული კომისია. ამ კომისიამ დაადგინა რომ სოციალ-ფედერალისტების წარმომადგენელი სასადილოს გამგეობიდან გასულიყო, რასაც ხელი მოაწერა სასადილოს კონტროლიორმა გედეონ სვანიძემ (ს. ფ.) მაგრამ მიუხედავათ იმისა მათი წარმომადგენელი, იგივე პირი ისევ დარჩა სასადილოში. ამის შემდგომ მოწვეულ იქმნ. ნაფიც ვექილთაგან შემდგარი კომისია; ფაქტი ფაქტად რჩება, მოხდა; ბოროტ მოქმედი ისე გამოცდილი აღმოჩნდა „რომ მის კვალს ნაფიც-ვექილთა კომისიამაც ვერ მიაგნო". ვისაც ეს საქმენი აინტერესებს გადიკითხოს ოქმები, რომელიც მის შემსარტებაში დარწმუნდება. ბოროტმოქმედება მოხდა, ნებით თუ უნებლიეთ აუარებელი ინვენტარი დაიკარგა და მე მგონია ყოველივე ეს იყო გასაცხარებელი. სუყველა ზემოხსენებული ის დობით ხომ არ არის რაზედაცასე მედგრათ გკავის ბ. შალვა კიკნაძე და იმეორებს მისი გაზრდილი „დამსწრე" ეს საერთო სტუდენტთა ქონებაა რომელსაც დიდის მედფაქიზით და ენერგიულათ უნდა მოვლა. როდესაც მე გამგეობის წარმომადგენელს ვეკამათებოდი, სარევიზიო კომისიის წევრმა განაცხადა რომ მე პირადი ინტერესები მაქვს სოციალ ფედერალისტთა წარმომადგენელთან რის დასამტკიცებლათ შემთხვევით ოქმი წაიკითხა. ვეკითხები ბ-ნ ვარლამ ძიძიგურს, ის მაგალითი რომელიც მან მოიყვანა იყო შემთხვევითი თუ რამე დასამტკიცებელი ფაქტები აქვს მას.

დასასრულ უპასუხებ ბ-ნ დამსწრეს, რომ მე „ვინმე პროკოპი ნემსაძე" არა ვარ, არამედ ვინმე არის ის, ვისაც ფედერალისტთა ფრაქციის ბრძანებით წელიწადში მხოლოდ ერთხელ ფედერალისტ სტუდენტთა მობილიზაციის დროს ათრევენ საერთო კრებაზე ხმის მისაცემათ.

სტუდ. პროკოფი ნემსაძე.

უკანასკნელი ცნობები.

ეკატერინოდარი და კავკავი ბოლშევიკების ხელშია.

ბაქოში ყუმბარები ესროლეს ყაზაყთა „კრუგის" დელეგატებს.

ბათუმში ჩამოვიდა რუსეთიდან გენერალი შკურო; ამბობენ დენიკინიც ჩამოვაო.

საქართველოს მთავრობის დადგენილებე ბათუმის ოლქის დაკავების შესახებ არ შესრულებულა ინგლისელების ულტიმატუმური პროტესტის გამო;

მხოლოდ ხულოში და არდანუჩში შესული ჩვენი ჯარი დარჩება იქ ინგლისის თანხმობით, როგორც მოკავშირე ძალა.

რედაქტორი გრ. ვეშაპელი.

კახელ მევენახეთა კოოპერატიული საზოგადოება „კ ა ხ ე თ ი"-ს გ ა მ გ ე ო ბ ა

ამით აცხადებს საზოგადოების წევრთა საყურადღებოთ, რომ კვირას, 28 მარტს თელავში 9 საათზე დანიშნულია

წევრთა საზოგადო კრება

განსახილველია:
1. წევრთა სიის გადასინჯვა.
2. განხილვა და დამტკიცება 1918—19 წლის ანგარიშისა.
3. განხილვა და დამტკიცება 1919—20 წლის ხარჯთაღრიცხვისა და მოქმედების გეგმისა.
4. გამგეობისა და საბჭოს მოხსენება.
5. სარევიზიო კომისიის მოხსენება.
6. წესდების ზოგიერთ მუხლის შეცვლა და დამტკიცება.
7. ორი გამგეობის წევრის არჩევა ნაცვლად თავის ნებით გასულ სტ. მიხ. პაატაშვილისა და რიგით გასულ ლ. გ. სამადაშვილისა.
8. ორი საბჭოს წევრის არჩევა.
9. სამი სარევიზიო კომისიის წევრის არჩევა.
10. მიმდინარე საკითხები.

ეს კრება მეორეა და კანონიერი, რამდენი წევრიც კი დაესწრება.

გამგეობა.